ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра менеджменту освіти і права
Кафедра публічного управління і проектного менеджменту
Кафедра психології управління

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ДЗВО «УМО»
Протокол № 7 від 25.06.2020 р.
Голова Вченої ради ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
_____ Кириченко М.О.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

ПРОГРАМА

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузі знань: 01 – Освіта / Педагогіка;

05 – Соціальні та поведінкові науки;

28 – Публічне управління та адміністрування

Освітньо-наукові програми спеціальностей:

011 – Освітні, педагогічні науки;

053 – Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку:

281 – Публічне управління та адміністрування

Київ - 2020

Робоча програма «Науково-педагогічна практика» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

З.В.Рябова, д.пед.наук, професор, гарант програми «Освітні, педагогічні науки»;

О.В. Алейнікова, д.наук з держ.управління, професор, гарант програми «Публічне управління та адміністрування»;

О. І. Бондарчук, д. психол. наук, професор, гарант програми «Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку»;

О.Л. Ануфрієва, к. пед. наук, доцент, завідувачка аспірантури.

Розглянуто і схвалено на засіданні робочої групи
«05» вересня 2016 року, протокол № 7

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
«07» вересня 2016 року, протокол № 9

Програму скориговано, затверджено та пролонговано
рішеннями Вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»:
на 2017 р. (протокол № 13 від 21.12.2016 р.);
на 2018 р. (протокол № 9 від 20.12.2017 р.);
на 2019 р. (протокол № 9 від 19.12.2018 р.) ;
рішенням Вченої ради ДЗВО «Університет менеджменту освіти»:
на 2020 р. (протокол № 2 від 29.01.2020р.);
на 2021 р. (протокол №7 від 25.06.2020р.).

ВСТУП

Програма науково-педагогічної практики аспірантів розроблена відповідно до вимог нормативно-правових актів, що регламентують підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Програма визначає загальний порядок організації, проведення і підведення підсумків науково-педагогічної практики (далі – практики) здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – здобувач, аспірант, практикант) у процесі їхньої підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (далі – УМО, Університет).

Практика є одним із компонентів освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Проходження практики входить до обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), визначених УМО для реалізації освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії.

Згідно з навчальними та робочими навчальними планами аспіранти проходять практику в VI семестрі протягом 3 тижнів. Загальний обсяг практики складає 90 годин (3 кредити) (додаток 1).

Практика відіграє системоутворюючу роль серед усіх форм освітньо-наукової діяльності аспіранта, дозволяє засвоїти, виявити та передати одержані знання з методики навчання спеціальних дисциплін за профілем підготовки, психології та педагогічної майстерності, а також збагатити і відкоригувати їх.

Практика здобувачів наукового ступеня доктора філософії передбачає безперервність та послідовність її проведення для формування достатнього рівня практичних компетентностей відповідно до запланованих результатів підготовки.

Базою для проходження навчально-педагогічної практики є кафедри УМО, за якими закріплені аспіранти. Крім того, аспірант може пройти практику на аналогічних кафедрах (підрозділах) інших освітніх закладів.

Безпосереднє керівництво практикою кожного аспіранта здійснює його науковий керівник.

1. Опис практики

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</th><th>Характеристика</th></tr>
<tr><td rowspan="8">Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3</td><td rowspan="8">Галузь знань:
011 Освітні, педагогічні науки
05 Соціальні та поведінкові науки
281 Публічне управління та адміністрування
Спеціалізація:
Освітні, педагогічні науки; Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку; Публічне управління та адміністрування</td><td>Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>II \ III</td></tr>
<tr><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>V \VI</td></tr>
<tr><td>Лекції - 2</td></tr>
<tr><td>Практичні заняття – 2</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота - 86</td></tr>
<tr><td></td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 90</td><td>Рівень вищої освіти:
третій (освітньо-науковий)</td><td>Вид контролю – залік</td></tr>
</table>

2. Мета і завдання науково-педагогічної практики

Метою практики є розвиток універсальних навичок організації та проведення навчальних занять, здійснення освітньої діяльність, зокрема в галузі освіти дорослих та післядипломній освіті, а також на межі предметних галузей; дотримання норм професійної етики, міжкультурної толерантності та загальнолюдських цінностей.

Завдання практики полягає у формуванні в аспірантів відповідних компетенцій:

- структурування та перетворення наукових знань в навчальний матеріал;
- формування професійних умінь, пов'язаних з науково-педагогічною діяльністю, у тому числі функцій проектування, конструювання й організації освітнього процесу в закладах вищої освіти;
- уміння сформулювати навчально-виховну мету, адекватного вибору типу і виду занять, використання різних форм організації навчальної діяльності студентів; діагностики, контролю та оцінки ефективності освітньої діяльності;
- уміння розробляти методичні матеріали для всіх видів освітньої роботи;
- оволодіння аспірантами сучасними освітніми технологіями, методами та методиками викладання дисциплін у відповідній галузі підготовки докторів філософії, способами активізації освітньої діяльності, особливостями професійної риторики;
- розвитку творчого підходу до навчально-методичної роботи, наукової діяльності, формування потреби у самовдосконаленні, підвищення своєї кваліфікації;
- умінь професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- набутті здатності до критичного оцінювання проведення лекцій та інших видів аудиторних занять, формулювання висновків щодо організації власної викладацької діяльності;
- гнучкість в адаптації до нового соціального середовища;
- оформлення документації щодо планування та результатів науково-педагогічної діяльності.

Аспірант повинен ***знати:***

- основні законодавчі документи, що стосуються системи освіти; права й обов'язки суб'єктів освітнього процесу (викладачів, студентів); характерні особливості підготовки фахівців відповідної спеціальності; сучасний стан, умови і перспективи розвитку професії; систему підготовки кадрів для практики; методологічні основи теоретичної і практичної підготовки фахівців; порядок навчально-методичної та наукової роботи кафедри, на якій проводиться практика; програмно-методичне забезпечення навчальної дисципліни, з якої будуть проводитися заняття; специфіку методики роботи викладачів; індивідуальні особливості студентів групи, де будуть проводитися навчальні заняття, стан їх успішності; особливості організації та проведення науково-дослідної роботи студентів, інтереси й уподобання їх щодо виховної і позааудиторної роботи;
- ***уміти:***

інтегрувати теоретичні знання і практичний досвід; реалізовувати професійні якості на практиці; враховувати в педагогічній діяльності індивідуальні особливості студентів; створювати та ефективно вирішувати педагогічні задачі; фахово володіти знаннями курсу, достатніми для аналітичної оцінки, вибору й реалізації освітньої програми; розробити розгорнутий план-конспект практичного чи семінарського заняття чи лекції з навчальної дисципліни відповідно до робочої навчальної програми; брати участь в обговоренні заняття своїх колег, написати аналіз (рецензію) цього заняття; підготувати та провести поточний (рубіжний) контроль знань студентів; володіти навиками профорієнтаційної роботи; правильно і ефективно провести заняття будь-якого виду з врахуванням особливостей аудиторії.

Компетентності, які повинен здобути аспірант.

- здатність кваліфіковано виконувати функції викладача;

– здатність фахово та оптимально використовувати методи, та форми навчання у практичній викладацькій діяльності.

– здатність до організації та планування; навички управління інформацією; здатність до комунікації, взаємодії; відчуття ваги помилки; здатність прийняття рішень, відповідальність.

– розуміння та сприйняття етичних норм поведінки;

– саморозвитку; креативність, творчість, адаптивність, і комунікабельність.

Заплановані **результати навчання:**

1. Уміти здійснювати освітню діяльність, зокрема в галузі освіти дорослих та післядипломній освіті, а також на межі предметних галузей і нести відповідальність за процес та результат навчання інших.

2. Уміти продуктивно працювати в команді, відігравати за потреби провідну роль провідну роль в організації командної роботи, у тому числі, у міжнародній та мультикультурній групі.

3. Виявляти здатність до гнучкого, оперативного розв'язання професійних проблем в умовах невизначеності та соціальної напруженості.

4. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації (.

5. Демонструвати прихильність до норм професійної етики, академічної доброчесності, міжкультурної толерантності, професійних цінностей у науковій / практичній діяльності (РН8).

3. Структура науково-педагогічної практики

№	Види робіт	Всього годин	Аудиторні години	Самостійна робота
	Модуль 1. Організаційний етап			
1.	Оформлення документації щодо місця проходження практики	4		4
2.	Складання індивідуального плану	4		4
	Разом за модулем 1	*8*	-	8
	Модуль 2. Педагогічний етап			
1.	Відвідування занять досвідчених викладачів	4		4
	Знайомство з організацією навчально-виховного процесу та науково-дослідної роботи кафедри (інституту)	12		12
	Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка	20		20
2.	Проведення відкритих занять і самоаналіз роботи аспіранта	2	2	-
3.	Участь в організації наукових студентських конференцій, у роботі наукового семінару кафедри тощо	10		10
	Індивідуальна робота зі слухачами та студентами	6		6
	Разом за модулем 2	*54*	*2*	52
	Модуль 3. Завершальний етап			
1.	Обговорення результатів проведення відкритих занять	2	-	2
2.	Підготовка звіту за результатами проходження практики	4		4

	Підготовка статті або тез за темою дисертаційного дослідження	20		20
3.	Захист звіту за результатами проходження практики	2	2	-
	Разом за модулем 3	*28*	*2*	26
	УСЬОГО ГОДИН	**90**	**4**	**86**

4. Організація і керівництво практикою

Науково-педагогічна практика проводиться по закінченню вивчення основних фахових дисциплін, що створює умови для виконання аспірантами в період практики конкретних завдань, безпосередньо пов'язаних із теоретичними курсами.

Бази практик в особі їх перших керівників разом з УМО несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики аспірантів.

Науково-педагогічна практика організується кафедрами Університету за якими закріплені аспіранти. Для безпосереднього керівництва практикою кожного аспіранта кафедра призначає наукового керівника з числа викладачів з науковим ступенем доктора або кандидата наук, який, як правило, поєднує ці обов'язки з обов'язками наукового керівника дисертаційного дослідження аспіранта.

Практика проходить на базі Університету та інших освітніх закладах та наукових установах.

Аспіранти можуть самостійно, за погодженням з відповідними кафедрами, обирати для себе місце проходження практичної підготовки. Побажання аспіранта повинно бути обґрунтовано заявою на ім'я завідувача кафедри, до якої не пізніше ніж за два тижні до початку практичної підготовки додається лист з відповідної установи зі згодою прийняти дану особу для проходження науково-педагогічної практики.

Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до подання проекту наказу про проходження практики. Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри.

Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспіранта покладається на завідувача кафедри, за яким закріплений аспірант.

Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики аспіранта здійснюється його науковим керівником.

Керівник практики зобов'язаний:

- довести до відома практикантів програму практики та ознайомити із графіком її проходження;
- ознайомити практикантів кафедри з їх правами і обов'язками під час проходження практики;
- консультувати практикантів з питань, що стосуються проходження практики;
- надати методичну допомогу практиканту в складанні, на основі даної програми, індивідуального плану-завдання;
- здійснювати постійне керівництво і контроль за виконанням закріпленими за ним студентами індивідуального плану проходження науково-педагогічної практики та індивідуального плану-завдання;
- надавати методичні рекомендації та консультації з питань проходження практики;
- своєчасно рецензувати навчально-методичні матеріали, підготовлені практикантом;
- контролювати ведення практикантом щоденника практики;
- після закінчення практики оцінити виконання запланованих заходів і скласти характеристику на кожного практиканта.

Керівник практики має право:

- вимагати від практикантів дотримання вимог цієї програми;
- вимагати від практикантів інформацію про хід виконання запланованих заходів;
- вимагати від практикантів дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку.

Практикант зобов'язаний:

- перед початком практики ознайомитися з програмою практики;
- скласти план проходження практики;
- бути присутнім на усіх організаційно-методичних заходах кафедри;
- виконувати заходи заплановані у плані проходження науково- педагогічної практики та індивідуальному плані-завданні;
- виконувати вказівки керівника практики, що стосуються організації та проходження практики;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку за місцем проходження практики;
- вести звітну документацію.

Практикант має право:

- користуватись матеріально-технічною базою кафедри;
- звертатись за консультаціями до науково-педагогічних працівників кафедри.

5. Зміст науково-педагогічної практики

Науково-педагогічна практика має комплексний характер і передбачає забезпечення фахової діяльності за такими напрямами роботи:

1) викладацький – підготовка аспіранта до викладання базових, професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності та засвоєння особливостей методик їх викладання у закладі освіти;

2) організаційно-виховний – знайомство аспіранта з організацією виховної та позааудиторної роботи в академічній групі;

3) науково-дослідний – підготовка аспіранта як майбутнього науковця-дослідника до написання дисертаційного дослідження.

Процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є цілісною системою і практика відіграє в ній системоутворюючу роль. Це зумовлює необхідність забезпечення комплексної особливої інтегральної цілісності процесу практики. Досягнення поставленої мети уможливлюється впровадженням в УМО системи практик.

Система практик в підготовці здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії – це динамічна, поліфункціональна, багатоелементна особлива цілісність, яка являє собою єдність взаємопов'язаних організаційно-методичних дидактичних одиниць освітнього процесу, який максимально ідентифікується з професійними завданнями, що забезпечує інтеграцію в особистісно-професійному становленні аспіранта і дає змогу вибудовувати, конструювати себе як суб'єкта самостійної науково-педагогічної діяльності, професійних взаємовідносин, взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу та створює умови для розкриття наукового потенціалу аспіранта.

Система практик УМО включає дві підсистеми: інваріантну та варіативну.

Інваріантна підсистема – обов'язкова для всіх аспірантів (згідно з навчальним планом).

Варіативна підсистема (необов'язкова, за бажанням аспірантів) – передбачає різні види практик: іншомовну, видавничу, сертифікаційну, експертну та інш.

У зв'язку з цим, виділяються дві фази проведення практики: константна та пролонгована.

Інваріантна підсистема практики (константна фаза)

Інваріантна підсистема практики передбачає опанування аспірантом навичок проведення навчально-методичної та науково-дослідної роботи.

Навчально-методична робота має комплексний характер і включає два етапи.

На першому етапі аспіранти знайомляться з нормативними документами, які регламентують організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти; із структурою та системою організації діяльності освітнього закладу та кафедри, до якої вони прикріплені; із системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи викладачів кафедри, із студентською аудиторією, з якою вони будуть проводити навчальні заняття, відвідують заняття викладачів, готують власний графік проведення занять.

На цьому етапі аспіранти обов'язково:

- відвідують не менше 2 навчальних занять, які проводять викладачі педагогіки, психології та інших дисциплін;
- відвідують та аналізують не менше 1 навчального заняття, які проводять колеги аспіранти-практиканти;
- відвідують 1-2 позааудиторних заходи;
- беруть участь у засіданні кафедр, до яких прикріплені.

Другий, основний етап, практики включає підготовку планів-конспектів навчальних занять та їх методичного забезпечення. На цьому етапі аспіранти самостійно проводять:

- 1 заняття зі студентами: лекцію, практичне, семінарське заняття, тренінг тощо з педагогіки, психології або фахових дисциплін – 2 години;
- 1-2 виховних заходи за планами кураторів груп;
- беруть участь в одній з форм методичної роботи викладача (науково-практичні конференції, педагогічні читання, організації методичних виставок тощо).

На заняттях аспірантів повинні бути присутні керівники практики, викладачі кафедри (рекомендовано), а також однокурсники (рекомендовано). Після кожного проведеного аспірантом заняття має проводитись детальне обговорення, яке повинно виявити переваги й недоліки проведеного заняття.

Науково-дослідна складова практики передбачає участь аспірантів у різних видах наукової, науково-педагогічної або організаційної роботи кафедр до яких вони прикріплені.

Аспіранти знайомляться з:

- тематикою наукових досліджень кафедр і відділів,
- тематикою кандидатських і докторських дисертацій;
- процесом підготовки до видання збірників наукових праць і часописів;
- вивчають інформаційні ресурси наукових бібліотек з метою їх використання під час написання дисертаційних робіт та подальшої наукової діяльності:
- опрацьовують результати дослідження науково-дослідної роботи кафедри, проводять їх аналіз;
- розробляють анкети для проведення експериментального дослідження по темі дисертації;
- здійснюють підготовку наукової статті (або тези) за темою дисертаційного дослідження;
- готують доповіді і виступи на методичних семінарах, симпозіумах, наукових конференціях тощо.

Програма науково-дослідної складової практики конкретизується і доповнюється для кожного аспіранта залежно від специфіки його дисертаційного дослідження.

На заключному етапі науково-педагогічної практики аспіранти готують звіт про практику (додаток А) і захищають його.

Варіативна підсистема практики (пролонгована фаза)

Пролонгована фаза: включає весь останній період, що залишається після константної фази. Характерною ознакою є те, що вона обирається за бажанням самого аспіранта і не є обов'язковою. Специфіка цієї фази пов'язана з особливостями роботи над дисертаційним дослідженням, які вимагають тривалого, пролонгованого, полівекторного, полісистемного, різнорівневого повернення до проблемних питань з різних позицій в режимі постійного уточнення. Тому здобувач вищої освіти ступеня доктор філософії повинен мати можливість повернутися на бази практики стільки разів, скільки вимагає процес написання і захисту дисертації. Аспірант, виходячи з власної потреби, має право індивідуально визначати час і об'єкти практики, щоб задовольнити вирішення завдань, які постали перед ним в той чи інший момент підготовки дисертації чи професійної діяльності.

Забезпечує ці умови Базова платформа системи практик УМО.

Базова платформа практик – багатовимірне поліфункціональне, динамічне, структурне об'єднання інноваційних осередків, що уможливлює утворення унікального феномена як цілісність та забезпечує тривалу полівекторну, різнорівневу, пролонговану взаємоузгоджену ефективну взаємодію між об'єктами та суб'єктами практик на шляхах пошуків ефективних вирішень завдань не тільки практик, а і пов'язаних з виконанням та захистом дисертаційних досліджень та забезпечує проходження практики від самого початку навчання здобувача і до його закінчення протягом всіх років навчання; полісистемного пролонгованого повернення на об'єкти з різних позицій в режимі постійного уточнення; раціонального використання можливостей об'єктів практики, самостійного вибору форм та часу її проведення.

Базова платформа системи практик УМО об'єднує інноваційні осередки – бази практик (заклади, установи, громадські організації тощо), які мають цікавий для аспірантів досвід і які можуть надати можливість опанувати додаткові (потрібні саме цьому аспірантові) науково-дослідницькі компетенції.

Ефективне функціонування базової платформи системи практик УМО забезпечує координаційна рада. Її очолює проректор з науково-методичної роботи і міжнародних зв'язків, секретарем ради є завідувач аспірантури. До складу ради входять представники (координатори) кожного об'єкту практики.

Секретар ради систематизує запити аспірантів, їх індивідуальні дослідницькі потреби і готує угоди з базами практик та загальну панорамну карту з переліком об'єктів і видами практик, які вони пропонують (додаток Д).

Познайомившись з усіма можливими варіантами видів практик, аспірант обирає необхідний для себе (на цей момент) об'єкт практики і отримує технічну карту баз проходження практики (додаток Е).

За допомогою Панорамних карт аспіранти будують карти індивідуальної траєкторії руху проходження варіативної (пролонгованої) фази практик.

Аспіранти не пізніше ніж за 30 днів. подають у координаційну раду УМО заяви, в яких вказують який вид практики, на якому об'єкті і в які строки аспірант хоче проходити. В обраному закладі здобувачеві призначається коуч-консультант з проблемних курсів практики.

Здобувачі самостійно зв'язуються з координатором і домовляються про час її проведення.

Варіативна практика передбачає індивідуальну або групову форми. Група може включати довільну кількість осіб. Це можуть бути мультидисциплінарні монокурсні групи – (здобувачі певного курсу), або змішані групи, до складу яких входять здобувачі з 1-го по 4-й курси.

Можливість скористатися ресурсами того чи іншого об'єкта практики забезпечуються від самого початку навчання здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії і до його закінчення протягом всіх років навчання і в будь-який час.

Варіативна частина практики не передбачає подання аспірантом звітної документації. Вона розглядається як додаткова можливість набуття необхідних компетенцій.

6. Захист практики

Кінцевим результатом науково-педагогічної практики є захист її результатів перед комісією у формі звітної конференції.

За результатами проходження практики аспіранти формують звітні матеріали. До матеріалів додають:

- індивідуальний план проходження практики;
- загальний звіт про проходження практики, який включає щоденник практики (додаток А);
- витяг з протоколу засідання відповідної кафедри про затвердження звіту.
- конспект лекцій, що прочитав практикант;
- методичні розробки відповідних семінарських (практичних) занять;
- рецензію наукового керівника на самостійно проведене аспірантом навчальне заняття зі студентами (лекція, практичне, семінарське тощо) (додатки Б, В);
- аналіз взіємовідвідування занять колег аспірантів-практикантів (додаток Г);
- рукопис статті або тези за темою дисертаційного дослідження.

Звіт та протокол засідання відповідної кафедри про затвердження звіту подаються аспірантом до відділу аспірантури; зазначена документація зберігається в особовій справі аспіранта і розглядаються під час атестації.

Аспіранти, які проходять практику в інших освітніх закладах (установах) України, додатково до вказаних документів подають розгорнуту характеристику від керівника з місця проходження практики.

Аспіранти з інших установ, які проходять практику в УМО за трудовою угодою, представляють відповідні документи, які підтверджують виконання навантаження та атестуються кафедрою на основі наданої звітної документації.

7. Форми та методи контролю

Поточний контроль здійснюється керівником практики протягом проходження аспірантами науково-педагогічної практики шляхом оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять.

Форма підсумкового контролю – залік. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності практиканта протягом конкретного періоду. Кінцевим результатом науково-педагогічної практики є захист її результатів перед комісією у формі звітної конференції.

Завдання, виконані аспірантами оцінюються за кількістю балів:

- проведення начального заняття – 30 балів;
- рецензія наукового керівника на проведені аспірантом лекції, практичні, семінарські заняття – 5 балів;
- аналіз взіємовідвідування занять колег аспірантів-практикантів – 5 балів;
- написання план-конспекту заняття – 10 балів;
- розробка методичного забезпечення – 10 балів;
- рукопис статті, тез або наукової доповіді – 10 балів.

Захист практики оцінюється у 30 балів: враховується вичерпність, правильність і переконливість відповідей аспіранта, якість оформлення звіту:

«30-25 балів» – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння здобувача застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити

семінарські/практичні заняття з застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні занять зі студентами. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику практики зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є відгук.

«24-19 балів» – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння здобувача застосовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити семінарські/практичні заняття, але заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Виявлено вміння встановлювати контакт зі здобувачами. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику практики зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є позитивний відгук.

«18-13 балів» – завдання практики виконано, але неповно. Виявлено вміння проводити заняття, але заняття шаблонні. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику практики зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики. Відгук позитивний.

«12-7 балів» – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник не вірно оформлено.

«6-0 балів» – завдання невиконані або виконано з помилками. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками або відсутній щоденник.

Бали, одержані здобувачем під час захисту, та бали, виставлені керівником практики за підготовлені звітні документи, сумуються та виставляються у заліковому документі і підтверджується підписами усіх членів комісії.

Здобувач, який за результатами проходження та захисту практики отримав менше 50 балів або не з'явився на практику та/чи її захист без поважних причин, вважається таким, що має академічну заборгованість, яку може ліквідувати після усунення недоліків.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	
A	90 - 100	5	Відмінно
B	81 - 89	4	Дуже добре
C	71 - 80		Добре
D	61 - 70	3	Задовільно
E	51 - 60		Достатньо

Звіт повинен відповідати наступним **<u>правилам оформлення:</u>**

1.Обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу входять титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та додатки.

2.Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5

інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм.

3. Титульна сторінка оформляється за встановленою формою (додаток 2).

Результати науково-педагогічної практики керівник практики заносить до заліково-екзаменаційної відомості.

8. Рекомендована література

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. – К.: Кондор, 2008. 272с.
2. Баранова Н.П. Тренінги для вчителів з педагогічної майстерності. –Х.: Вид. група «Основа», 2009. 159 с.
3. Болонська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
4. Гін В.І. Прийоми педагогічної техніки. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. -176 с.
5. Декарт Р. Міркування про метод. Начала. – М. : Вежа, 1998. 54 с.
6. Дзюба П.А. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі: посібник. – Д.: Ліра, 2015. 24 с.
7. Єгорова І. В. Інноваційні технології в роботі куратора академічної групи : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2018. 74 с.
8. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
9. Загвязинский В. И. Методология и методика дидактического исследования. – М., 1982. 124 с.
10. Закон України «Про вищу освіту».
11. Закон України «Про освіту».
12. .Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник. – К. : Видавничий Дім «Слово». 2009. 240 с.
13. Козлова М.Г. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ ротапринт, 2014. 200 с.
14. Краєвський В. В. Методологія наукового дослідження: посібник для студентів та аспірантів гуманітарних університетів. – СПб.: СПб. ГУП. 2001. 144 с.
15. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. – Київ : Кондор, 2006. –206 с.
16. Марченко О.Г. Основи педагогічної майстерності. - Х.: Вид. група «Основа», 2009. 112 с.
17. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/theory/780/
18. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. – К.: Центр учбової літератури. 2011. 232 с.
19. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688
20. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. С. 5-105.
21. П’ятакова Г.П. Практикум зі спецкурсу “Основи педагогічної майстерності”: для студентів педагогічних спеціальностей. - Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. 2007. 40 с.
22. Пащенко В. М. Методологія та методи наукових досліджень : навч. посібник. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2010. 232 с
23. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. 2-ге вид. допов.

і переробл. – К.: Вища пік., 2008. 422 с.

24. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (Затверджено наказом Міністерства освіти України від 8.04.93 № 93 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти від 20.12.94 № 351) // http://www.minagro.gov.ua/page/?n=4944

25. Сайт «Аспірант України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mi/intranet/aspirant.com.ua/

26. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.

27. Сліпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К.: НПУ, 2010. –210с.

28. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20роботи%20студентів.pdf

29. Тернопільська В.І., Коломієць Т.В., Піонтківська І.О. Довідник з виховної роботи зі студентами. Тернопіль, 2014. 264 с.

30. Теслюк В.М., Лузан П.Г., Шовкун Л.М. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. – К.: ДАККіМ, 2010. 244 с.

31. Туріщева Л.В. Творчість у педагогічній діяльності. – Х.: Вид. группа «Основа», 2010. 128 с.

32. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: 2008. 140 с.

33. Чернілевський Д. В. Педагогіка вищої школи: підручник. – Вінниця: АМСКП, Глобус-Прес, 2010. 408 с.

34. Шевченко О.А., Хозраткулова І.А. Тренінги професійного становлення молодих педагогів. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. 112 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. www.europa.eu.int
2. www.enqa.net
3. www.rada.gov.ua
4. www.mon.gov.ua
5. www.osvita.org.ua
6. www.unesco.org
7. www.ednu.kiev.ua
8. www.ogasa.org.ua
9. www.ime.edu-ua.net

Додаток А

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____
_____

«___»_____ 20__р.

Звіт

про проходження науково-педагогічної практики здобувача наукового ступеня доктора філософії

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
(галузь знань, спеціальність, спеціалізація)

_____

Місце проходження практики _____
_____

Керівник практики_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Рік

Період проходження: день/місяць – день/місяць рік
Загальний обсяг годин: 90 год

План проходження практики

Зміст роботи	**День**				
	1	2	3	4	5
Перший тиждень					
Складання індивідуального плану					
Знайомство з організацією навчально-виховного процесу кафедри					
Відвідування аудиторних занять викладачів кафедри					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Другий тиждень					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт слухачів та студентів					
Індивідуальна робота зі слухачами та студентами					
Третій тиждень					
Підготовка статті або тез за темою дисертаційного дослідження					
Підготовка звіту про науково-педагогічну практику					

Мета і завдання науково-педагогічної практики

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

ПОГОДЖЕНО
Керівник практики

_____
″___″_____20__р.

Здобувач вищої освіти
ступеня доктора філософії

_____
″___″_____20__р.

Щоденник практики

За період практики було виконано (стислий опис змісту педагогічної практики):

1. Знайомство з організацією навчально-виховного процесу у закладі вищої освіти
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів інституту під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін
3. Розробка змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни
4. Самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (лекцій, семінарів, практичних занять), самоаналіз

Пасивна практика

№	Тема лекції чи семінарського (практичного) заняття, які відвідувалися в ході практики	ПІБ викладача, який проводив заняття	Інститут (факультет) курс, група	Дата	Підпис викладача
1	2	3	4	5	6

Активна практика

№	Тема лекції чи семінарського (практичного) заняття, які проводив аспірант-практикант	Інститут (факультет) курс, група	Дата	Оцінка	Підпис викладача
1	2	3	4	5	6

Відгук та оцінка роботи аспіранта на практиці (заповнює керівник практики від бази практики)

_____
_____
_____
_____
_____

Підпис керівника практики від бази практики
(посада, прізвище, ім'я, по батькові) _____

Печатка бази практики
"___"_____20___ р.

Відгук про виконання завдання керівника практики від Університету

_____
_____
_____
_____

Підпис керівника практики від Університету
(посада, прізвище, ім'я, по батькові) _____

Дата складання заліку "___"_____20___ р.

Оцінка: За національною шкалою _____

Оцінка за шкалою ECTS _____

Завідувач кафедри _____ _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Науковий керівник (керівник практики):

_____ _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від «____» _____ 20 ___ р.

Додаток Б

РЕЦЕНЗІЯ
НА ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЇ ЗІ СТУДЕНТАМИ
ПРИ ПРОХОДЖЕННІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

_____
(прізвище, ім'я та по батькові аспіранта, який проводив заняття)

№ групи _____ Спеціальність _____

Курс _____ Присутні (кількість осіб)_____

Дата проведення заняття _____

Тема лекційного заняття

_____

_____

№	Критерії оцінки	Оцінка (за національною шкалою)			
		2	3	4	5
1	Науковий характер лекції: методологічна цілісність, раціональний відбір наукових, засадничих понять, фактів. Влучність розкриття теоретичних положень, категорій, визначень. Повнота висвітлення основних питань				
2	Зв'язок теоретичного матеріалу з досягненнями практики. Популяризація досягнень вітчизняної науки, передового досвіду педагогічної роботи				
3	Методичний рівень викладання: наявність плану лекції, його зв'язок з попереднім матеріалом, використання структурно-логічних схем, логічність і послідовність викладення матеріалу, альтернативність наукових підходів, аргументованість висновків, рекомендована література				
4	Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів і їх творче, цілеспрямоване поєднання, активізація думки студентів, стимулювання їх до критичного та творчого мислення, вияву власної позиції, поглядів, самостійного пошуку і дослідження				
5	Практична спрямованість: орієнтація на зміст та завдання практичних (семінарських) занять з теми. Точність, визначення завдань і термінів їх виконання				
6	Завдання для самостійної роботи студентів: їх наявність, влучність, доцільність, творчий характер, повідомлення термінів та форми перевірки завдань				
7	Стиль викладання: точність визначень формулювань, емоційність, демократичність, володіння аудиторією, дисципліна				
8	Мовленнєві характеристики: чіткість, вдале інтонування, голосність, тональність				
9	Виховний потенціал матеріалу лекції, ефективність його використання				
10	Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами, інтегрування змісту навчального матеріалу з іншими темами, навчальними курсами і спецкурсами				

11	Рівень технічного забезпечення, ілюстративність (використання ПК, відео, проекційної апаратури, тощо)				
12	Організація міжособистісної взаємодії в аудиторії: створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті; застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо)				
13	Загальна манера поводження практиканта: наявність позитивної установки; стиль діяльності та поведінки викладача, його комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами				
14	Зворотній зв'язок: методи, прийоми організації зворотного зв’язку на кожному етапі навчального заняття; перевірка викладачем рівня розуміння, осмислення студентами навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь; застосування зворотного зв’язку для усвідомлення особливостей діяльності, мислення студентів, мотивації їхнього навчання з метою удосконалення організації навчальних занять; об’єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів; мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.				
15	Загальна оцінка рецензента (за національною шкалою)				

Побажання та зауваження _____
_____
_____

Оцінка за національною шкалою _____ Оцінка за шкалою ECTS_____

Керівник практики _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток В

РЕЦЕНЗІЯ
НА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО (СЕМІНАРСЬКОГО) ЗАНЯТТЯ
ЗІ СТУДЕНТАМИ
ПРИ ПРОХОДЖЕННІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

_____
_____
(прізвище, ім'я та по батькові аспіранта, який проводив заняття)

№ групи _____ Спеціальність _____

Курс _____ Присутні (кількість осіб)_____

Дата проведення заняття _____

Тема практичного (семінарського) заняття

_____
_____

№	Критерії оцінки	Оцінка (за національною шкалою)			
		2	3	4	5
1	Наявність робочого плану практичного (семінарського) заняття				
2	Визначеність мети, завдань практичного (семінарське) заняття, достатня вмотивованість діяльності студентів				
3	Відповідність змісту практичного (семінарського) заняття програмі навчального курсу. Здійснення наступності (послідовності) між темами, видами занять у відборі навчального матеріалу				
4	Раціональне використання форм, методів, прийомів навчання, спрямованих на ефективне досягнення навчальних цілей заняття				
5	Форми оцінки знань, умінь та навичок студентів під час проведення практичного (семінарського) заняття. Влучність їх застосування				
6	Використання прийомів активізації пізнавально-пошукової діяльності студентів, технологій розвитку особистості студента				
7	Спрямованість практичного (семінарського) заняття на самостійну роботу студентів				
8	Оцінка засвоєння студентами основних положень практичного (семінарського) заняття				
9	Стиль педагогічної взаємодії студента-практиканта, Наявність контакту викладача зі студентами, створення обстановки доброзичливості й вимогливості				
10	Система одержання зворотного зв'язку (опитування, тестування й т. н.)				
11	Методично обґрунтоване застосування демонстраційного й роздаткового матеріалу				
12	Педагогічна техніка практиканта				
	Оцінка ефективності проведеного практичного (семінарського) заняття.				

Побажання та зауваження _____
_____

Оцінка за національною шкалою _____ Оцінка за шкалою ECTS_____

Керівник практики _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Г

Взаємовідвідування занять колег аспірантів-практикантів

АНАЛІЗ ЗАНЯТТЯ

1. П.І.Б. аспіранта, який провів заняття _____
2. Дата відвідування, час _____
3. Спеціальність, предмет _____
4. № групи студентів, в якій проводилось заняття _____
5. Вид навчального заняття _____
(лекція, семінар, практичне, тренінг)

Тема заняття _____
_____

№	Що оцінюється	Якісна оцінка а) представлено досить повно: б) представлено частково; в) представлено не в повній мірі	Бали 5 4 3
1	Загальні відомості про навчальне заняття		
	зв'язок теми навчального заняття з попередніми і наступними		
	доведення мети та завдань як кінцевого результату навчального заняття		
2	Відбір навчального матеріалу для заняття:		
	раціональність відбору наукових, засадничих знань, понять, фактів, що складають основу розвитку умінь, навичок студентів		
	спрямованість змісту навчального матеріалу на розгляд проблем, соціального значущих та актуальних для життя студентів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів		
	відповідність змісту навчального матеріалу рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям;		
	стимулювання інтересу студентів до змісту (новизна, значущість понять, фактів, популярність інформації, емоційність викладу, подання інформації через призму бачення викладача, науковця);		
3	Застосування методів, прийомів, засобів, форм організації освітньо-пізнавальної діяльності студентів		
	творче, цілеспрямоване поєднання методів		
	активізація думки студентів, стимулювання їх до критичного та творчого **мислення**		
	вияв власної позиції, поглядів, самостійного пошуку		
	використання наочних матеріалів		
4	Діяльність аспіранта-викладача:		
	ставлення до студентів, наявність позитивної установки;		
	комунікативні уміння, відкритість, щирість, знаходження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту в організації взаємодії зі студентами;		
	рівень підготовка викладача до заняття, знання предмету		
	грамотність мовлення		
	зовнішній вигляд		
	уміння триматися перед аудиторією		
5	Діяльність студентів:		

	ставлення студентів до процесу навчання, застосованих форм, методів організації навчально-пізнавальної діяльності, їхня мотивація;		
	ставлення до особистості викладача		
6	організація міжособистісної взаємодії студентів та розвиток їхніх взаємин:		
	створення психологічно комфортного середовища на навчальному занятті;		
	застосування різноманітних форм співробітництва, міжособистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).		
7	Отримання зворотного зв'язку:		
	застосування методів, прийомів організації зворотного зв'язку на кожному етапі навчального заняття;		
	перевірка викладачем рівня розуміння, осмислення студентами навчального матеріалу, рівня сформованості їхніх знань та умінь;		
	об'єктивність оцінювання індивідуальних особливостей навчальної діяльності студентів;		
	мотивація оцінок студентів без елементів критики особистості.		
8	Загальні висновки, пропозиції і поради щодо вдосконалення підготовки і проведення наступних навчальних занять		

Прізвище, ініціали аспіранта-практиканта, який склав рецензію

Дата / Підпис

Додаток Д

Панорамна карта
видів практик та місць їх проходження
базової платформи «Практико-сервіс»

Види практик	«Університет менеджменту освіти»			науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти	Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Установи НАПН України / Заклади вищої освіти	Благодійний фонд «Асперн»/ громадські організації
	Наукові школи	Літня школа молодого науковця	Зимова школа молодого науковця				
Сертифікаційна		+	+	+			
Видавнича				+			
Комплекс-мікс «Інноваційний дайвінг»		+	+	+	+		+
Суспільно-педагогічна		+	+	+	+	+ / +	+
Просвітницька					+	+ / +	+
Інклюзивна					+	+ / +	+
Експертна					+	+ / +	+
Пропедевтична	+	+	+	+	+	+ / +	+
Консультативна	+	+	+	+	+	+ / +	+
Іншомовна				+		+ / +	
Адаптаційна	+		+	+	+	+ / +	+
Асистентська			+		+	+ / +	
Дослідницько-експериментальна	+	+	+	+	+	+	+

Додаток Е

Технічна карта базової платформи практик

Координатор _____

№	Адреса об’єкта практики	Як доїхати	Телефон та електронна адреса координатора та коуч-консультанта	Для приміток